

Pláčem můžeme reagovat skoro na cokoli

Drobná dětská kniha, přitom velké téma. Smutek, pláč, rozčarování. Proč Gustík brečí? Co ho tak vykojelo? O knize i dětských emocích jsem si povídala s nakladatelskou redaktorkou a překladatelkou Pavlou Nejedlou.

Gustík brečí. Co nás vede k tomu, abychom brečeli?

Smutek. Vztek. Frustrace. Strach. Radost. Dojetí. Vděk. Záchvat smíchu. Únava. Hlad. Žízeň. Zaskočená sušenka. Alergie na kočky. Pláč je univerzální reakce na téměř cokoliv.

A proč brečí Gustík?

Mohlo by se zdát, že v podstatě kvůli ničemu. Ale podívejte se na to Gustíkovou optikou. Gustík chodí do školky a má mladšího sourozence – miminko. To je dost důvodů ke stresu. Svět se najednou přestal točit výhradně kolem něj. V kolektivu zažívá, že rozhodují i jiní. Přijmout to může být náročné. I ztráta absolutní pozornosti rodičů bolí. Pustit to ven se slzami je úlevné.

Dětem, které pláčou, se mnohdy říká různými nepěknými přívlastky. Je to fér? Já jsem jako dítě bývala „slzavé údolí“...

Slzavé údolí, ufnukánek, ukňouránek, fňukna. Nálepkování je v případě plačících dětí obzvlášť jazykově kreativní. Jestli je to fér? Žádná nálepka není fér. Kniha *Gustík brečí* nijak nepsychologizuje a nechce to dělat ani já. Autorka Sara Gimbergssonová zkrátka jen ukazuje, co všechno může být v určité situaci špatně. Pro Gustíka je studená voda ve vaně a špagety dvakrát denně dostatečný důvod k pláči. Co na to říkají Gustíkovi rodiče, nevíme. Určitě jsou také unavení, však také tatínek usne dřív než obě děti. Ustát dětský pláč je pro rodiče dost náročné, zvlášť proto, že se na brečící dítě ve společnosti často pohlíží jako na jejich selhání. Kolik ošklivých komentářů si rodiče vyslechnou v tramvaji, u doktora a na úřadech? Ani to není fér. Tahle knížka pomáhá dětem i rodičům povznést se nad to všechno a nenechat se zdeptat. Co je nakonec lepšího, než když si může celá rodina zalézt s knížkou do postele pod jednu peřinu?

To vám žádná protivná babice v tramvaji nemůže vzít.

Co by místo toho potřebovaly?

Děti i rodiče by svorně potřebovali jednu jedinou věc – víc pochopení od svého okolí. Anebo tričko s nápisem: „Nechte mě být.“

Co nakonec Gustíkovi pomohlo k tomu, aby neplakal?

Pocit, že ho někdo potřebuje. Dodalo mu to sebevědomí. Ukázalo mu to jeho místo na světě. To úplně stačí.

Knihu o Gustíkovi jste vybírala z nepřeberné nabídky severských knih pro děti. Čím vás zaujala?

Příkladová knížka mě vždycky musí primárně zaujmout obálkou a celkovým výtvarným stylem. V případě knížky *Gustík brečí* zafungovalo nejen to, že je obálka sympaticky růžová a Gustík neuvěřitelně roztomilý, ale hlavně mi vyhovovalo, že je knížka tak akorát velká. Hledala jsem zrovna „malé“ knížky, které dobře padnou dětem do ruky. Pak vždycky potřebuji dostatečně univerzální příběh, který lze přenést do jiné jazykové a kulturní oblasti. To u Gustíka platí stoprocentně, pláče se všude. A do třetice mě zaujalo, že v knížce nenajdete žádný zdvižený didaktický prst. Na to bývám dost citlivá.

Dokonce jste ji i přeložila. Bylo v ní něco, co byste nazvala překladatelským oříškem?

Kdyby tam nějaký oříšek byl, nechala bych překlad na ostřílenějších švédštinářích. K překladu si kvůli nedostatku času vybírám jen opravdové srdcovky, se kterými bezvýhradně souzním. Nemůžu se nad ničím „zapéct“ na týden.

U knih pro děti je kromě textu důležitý i obrazový doprovod. A možná to můžeme i otočit, třeba je text doprovodem obrázků. Jak je tomu u Gustíka?

Sara Gimbergssonová má ve Švédsku status žijící klasiky. Na svém kontě má kolem šedesátky titulů. Mezi nimi je značný podíl jejích vlastních autorských knih. Přestože je primárně výtvarnice, a dokonce i učitelka výtvarné výchovy, text rozhodně vedle ilustrací nepokulhává. Je minimalistický a trefný. Za mě tedy u Gustíka obě složky fungují rovnocenně. ■

Mgr. Marie Těthalová
Foto archiv nakladatelství Host